

११ प्रशासन म. ३११
अनलेख राखी
upload गर्ने
web page मा
३/१

मिति : २०७५/०२/२८

श्रीमान् सचिव ज्यू,
कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ।

क. प्र. २११ (१)
कादेशावली कार्यालय
गोर्खा, गण्डकी।

विषय : उच्चस्तरीय मंगोलिया भ्रमण प्रतिवेदन पेश गरेको बारे।

२०७५/०२/२८

२४०२
४२०२
३/१ महोदय,

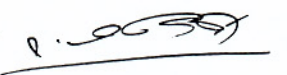
उपरोक्त सम्बन्धमा हिमाली आयोजनाको आ.व. २०७४/७५ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार मिति २०७५/०२/०८ देखि २०७५/०२/१५ सम्मको 'उच्चस्तरीय मंगोलिया भ्रमण' सम्बन्धि प्रतिवेदन 'वैदेशिक भ्रमण व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७५' मा भएको अनुसूची-२ बमोजिम यसै पत्र साथ संलग्न राखी श्रीमान् समक्ष पेश गर्दछौं।

प्रतिवेदक

सह-सचिव श्री श्याम प्रसाद पौडेल

सह-सचिव श्री नारायण प्रसाद विडारी

हिमाली आयोजना प्रमुख डा. विजय कान्त भा

क्षेत्रीय निर्देशक डा. महेश राज विष्ट

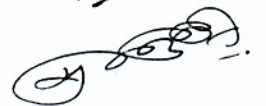
क्षेत्रीय निर्देशक डा. तेज बहादुर रिजाल

क्षेत्रीय निर्देशक डा. मन महादुर पुन

प्रमुख पशु विकास अधिकृत डा. नम्रता सिंह

श्री सुरेन्द्र सुवेदी (कृषि अधिकृत)

उच्च स्तरीय मंगोलिया भ्रमण सम्बन्धी प्रतिवेदन

प्रतिवेदन पेश गर्ने निकायः

नेपाल सरकार
कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रतिवेदक

सह-सचिव, श्री श्याम प्रसाद पौडेल
सह-सचिव, श्री नारायण प्रसाद विडारी
हिमाली आयोजना प्रमुख, डा. विजय कान्त झा
क्षेत्रीय निर्देशक, डा. महेश राज विष्ट
क्षेत्रीय निर्देशक, डा. तेज बहादुर रिजाल
क्षेत्रीय निर्देशक, डा. मन बहादुर पुन
प्रमुख पशु विकास अधिकृत, डा. नम्रता सिंह
श्री सुरेन्द्र सुवेदी

उच्च स्तरीय मंगोलिया भ्रमण सम्बन्धी प्रतिवेदन

१. कार्यक्रमको नाम :- उच्च स्तरीय मंगोलिया भ्रमण
२. भ्रमणमा गएको मुलुक :- मंगोलिया
३. भ्रमणको किसिम :- वैदेशिक अवलोकन भ्रमण
४. भ्रमणको अवधि :- २०७५/०२/०८ देखि २०७५/०२/१५ सम्म
५. भ्रमण स्वीकृत गर्ने तह र मिति :-
कृषि,भूमि व्यवस्थापन तथा सहकारी मन्त्रीस्तरीय मिति २०७५/०१/२३ को निर्णयानुसार
६. भ्रमण टोलीको टोली नेता र सहभागी सङ्ख्या :-
टोली नेता - श्री श्याम प्रसाद पौडेल, सह-सचिव, कृषि,भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय
सहभागी सङ्ख्या - ८ जना
७. भ्रमणको उद्देश्य :-
मंगोलियामा पशु पालन तथा चरन खर्क व्यवस्थापनका साथै उन तथा पश्मिना उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणको मूल्य शृंखलामा सुधार गरी विश्व बजारमा उल्लेख्य परिणाममा उन तथा पश्मिनाजन्य बस्तुको निर्यात गर्ने गरेको सन्दर्भमा त्यहाको अनुभव, प्रविधिको प्रयोग र पालन व्यवस्थापन सम्बन्धि सिकाइबाट नेपालमा सुधार गर्न सकिने क्षेत्रहरु पहिल्याउनु रहेको थियो । नेपालमा हिमाली आयोजनाबाट दश जिल्लामा पशु पालन र पश्मिना मुल्य शृंखलामा सुधार गर्न लगानी भएको सन्दर्भ र एकिकृत व्यापार रणनीतिले पनि प्रमुख निर्यातजन्य बस्तुको सूचीमा पश्मिनालाई राखेको, नेपाली पश्मिना व्यवसायीहरुले आयातित पश्मिनाको धागोबाट विभिन्न बस्तु तयारी गरी निर्यात बढाउँदै गरेको र

मंगोलियाबाट पनि पश्मिनाको धागो आयात गर्ने गरेका छन । यसै आ.व. बाट सुरु भएको NLSIP आयोजनामा पनि च्याङ्गा पश्मिनाको मुख्य शृङ्खला सुधारको कार्यक्रम रहेको सन्दर्भमा उच्च व्यवस्थापन तहमा रहेका पदाधिकारीको भ्रमणबाट सिकाईलाई व्यवहारमा ल्याउन मद्दत पुग्ने, द्विपक्षिय सम्बन्धलाई सुदृढ गरी दुवै पक्ष लाभान्वित हुने स्थिति बनाउन पनि यस अध्ययन भ्रमण उपयोगी हुने देखिन्छ ।

८. भ्रमणका क्रममा भेटघाट भएका समकक्षी, पदाधिकारी र सङ्ख्या :-

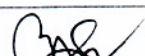
नेपाली पक्ष संग भेटघाट तथा बैठकहरुमा मंगोलिया सरकारका तर्फबाट मन्त्रालयका सचिव, निर्देशकहरु, आयोजना प्रमुख लगायत उच्च पदाधिकारीहरुको सहभागिता रहेको थियो । नेपाली प्रमण्डललाई मन्त्रालयको बैठक कक्षमा सचिव लगायत उच्च पदाधिकारीले स्वागत गर्नु भएको थियो ।

त्यस्तै मन्त्रालय अन्तरगत ADB को सहयोगमा संचालित Agriculture and Rural Development Project मा आयोजित बैठकमा दुबै देशका आयोजनाबाट संचालन गरिएका मुख्य कार्यक्रमहरु, प्राप्त उपलब्धी, अनुभव तथा सिकाईहरुका सम्बन्धमा प्रस्तुति तथा विस्तृत छलफल भएको थियो ।

अध्ययन भ्रमणको क्रममा भेटघाट गरिएका व्यक्तिहरु तथा संस्थाहरुको विवरण देहाय अनुसार रहेको थियो ।

तपशिल

Ministry of Food Agriculture & Light Industry, Secretary & Team – ५ जना
Agriculture and Rural Development Project (ADB supported project), प्रोजेक्ट मेनेजर र सदस्यहरु – १० जना
Herders' Co-operatives, Altanbulang, अध्यक्ष तथा सदस्यहरु – ३ जना
SOR Cashmere LLC, प्रबन्धक र सदस्यहरु – ३ जना
Bodio LLC Processing & manufacturing प्रबन्धक र सदस्यहरु – ३ जना
NTG LLC, कार्पेट कम्पनी प्रबन्धक र कर्मचारीहरु – ३ जना
Mogolnoos wool scouring and dehairing company प्रबन्धक र कर्मचारीहरु – ६ जना
Visit to herder on site गोठाला र परिवार – ६ जना

१. ज्ञानबाट क्षमता विकासमा पर्ने प्रभाव :-

- उन, पस्मिना, ऊट र याकको रौंको संकलन तथा ग्रेडिङ्ग, वासिङ्ग, स्काउरिङ्गको प्रविधि, मेसीनरी उपकरणको उपयोग र गुणस्तरमाका बारेमा जानकारी प्राप्त भएको ।
- उन, पस्मिना, ऊट र याकको रौंको प्रशोधन प्रकृया (Cleaning, Dehairing, Yarn making and Weaving) वारेमा ज्ञान प्राप्त भएको ।
- सहकारीको माध्यमबाट भैंडा पालन व्यवसायमा उन र मासुको व्यापार गरेको हुनाले यो Modality को वारेमा ज्ञान प्राप्त भयो ।
- उन, पस्मिना र याकको रौंबाट उच्च मूल्यको आर्कषक वस्तु निर्माण भइ (सुइटर, पछेउरा, टोपी, मफलर, ज्याकेट, कार्पेट आदि) विश्व बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्ने उद्योग बारे जानकारी भयो ।
- मौषम अनुसार घुम्टि चरन प्रणालीमा व्यवसायिक रुपमा पशुपालन (चौँरी, भैंडा, बारगा, घोडा र गाई) गर्ने तरिका वारे ज्ञान प्राप्त भयो ।

समग्रमा यो अवलोकन तथा भ्रमणले उन तथा पश्मिना उत्पादन, प्रशोधन लगायत उन तथा पश्मिनाबाट बनेका विभिन्न प्रकारका सामाग्रीहरुको बजारिकरण गर्ने प्रविधिको वारेमा ज्ञान प्राप्त भयो ।

२. भ्रमणबाट सङ्गठनलाई हुने उपलब्धि :-

- चरन खर्क सुधार सम्बन्धी नयाँ नीति, उन र पश्मिना संग सम्बन्धित उद्योगहरुको प्रवर्द्धन नीति बनाउन सहयोग पुग्ने छ ।
- अनुदानको Modality मा नयाँ आयाम थपिने छ ।

- संगठनमा आवद्ध रहेका कर्मचारीहरूको वैदेशिक भ्रमणबाट प्राप्त ज्ञानहरूको आदान-प्रदान हुने भएकोले क्षमता अभिवृद्धि भई प्रतिस्पर्धी मानव जनशक्तिको विकास हुने छ ।

११. **भ्रमणबाट प्राप्त सिकाइलाई आफ्नो सङ्गठनमा उपयोग वा अवलम्बन गर्न सकिने विषय वा क्षेत्र :-**

- उन, पस्मिना र याकको रौं उत्पादन र प्रशोधनमा सुधार ल्याउन सकिने छ ।
- अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड र आर्कषक डिजाइन सहितको उन, पस्मिना र चौरीको रौंबाट उत्पादित वस्तुहरूको निर्यातमा योगदान पुर्याउने छ ।
- उन र पस्मिना संग सम्बन्धित उद्योगहरूको क्षमता विकास हुन मद्दत पुग्ने छ ।
- उन, पस्मिना र चौरीको रौं उत्पादन प्रवर्द्धन र वजारीकरण संग सम्बन्धित नयां प्रविधिहरूको हस्तान्तरण भई देशमा भेंडा, च्याङगा र चौरीको विकासको लागि नयां आयाम थपिने छ ।
- यसले दुई देशबिच पशुपालन क्षेत्रमा भएका विकासका गतिविधिहरूको आपसी आदान-प्रदान भई प्रविधि हस्तान्तरणमा प्रत्येक्ष योगदान पुग्नेछ ।

वैदेशिक सहयोग अन्तरगत एसियाली विकास बैंकको ऋण सहयोगमा कुल ५० मिलियन अमेरिकी डलर सहायता लिएकोमा Fiber Industry लाई आधुनिकिकरण गरी ब्राण्ड विकास, गुणस्तर सुधारकालागि ठूला मेसीनरी उपकरणहरूको प्रयोगबाट उल्लेख्य रुपमा निर्यात तथा राजश्व बढाउन सफल भएको । प्रति व्यवसायि ३ मिलियन डलर सम्म पार्टनर बैंकहरूबाट ५० प्रतिशत व्याज अनुदानमा ऋण पाउने व्यवधान रहेको र सो को प्रशंसनीय ढंगबाट सदुपयोग गरी गर्व गर्न लायक सुधार उन तथा पश्मिनाको मुल्य शृङ्खलामा गरिएको पाइयो । Backward र Forward Linkage विकास गरी कृषकहरूले स्वदेशी उद्योगलाई कच्चा पदार्थ विक्रि गरेमा विक्रि मुल्यमा ४० प्रतिशत थप सहुलियत प्रदान गरेको पाइयो भने निर्यात कर्तालाई छुट्टै सहुलियत प्रदान गरिएको पाइयो । हामीकहा जस्तो नगद अनुदानमा जोड

दिइएको देखिएन । ठूला व्यवसायिहरूले ५० प्रतिशत (बार्षिक ८९ प्रतिशत व्याजदरमा ३० करोड सम्म) सहुलियत व्याजदरमा ऋण पाउनुलाई उल्लेख्य सहयोग मानेको पाइयो । ऋणको असुली सन्तोषजनक रहेको र कुनै समस्या नभएको जानकारी कर्मचारी तथा व्यवसायीहरूबाट पाइयो । कृषकहरूको सहकारीलाई पनि मुल्य शृङ्खलामा आवद्ध गरी उनको बजारीकरण, मासुको कोल्ड स्टोर संचालन जस्ता कृयाकलापमा संलग्न गरी व्यवसायबाट लाभ पाउने वातावरण श्रृजना गरेको देखियो । जुन विषय आगामी दिनमा हाम्रो लागि अनुकरणीय सिकाइ हुनु पर्दछ । करोडौं रुपैया सरकारले लिएको ऋणबाट व्यक्तिले अनुदान पाउने हालको हाम्रो पद्धतिमा सुधार आवश्यक छ । सहुलियत व्याजदरमा मुल्य शृङ्खलामा आकर्षक सुधार गर्न सकिने मंगोलियाको सफल अनुभव रहेको पाइयो ।

२. अन्य राय सुझाव :-

- मंगोलिया र नेपाल बीच केहि समानता रहेका छन जस्तै भूपरिबेष्ठित, कृषि क्षेत्रमा पशु पालनको उल्लेख्य योगदान, दुबै ठूला छिमेकिसंग प्रतिस्पर्धि रहनु पर्ने आदि । विश्व बजारमा उन तथा पश्चिमाञ्चल बस्तुको निर्यातमा केहि प्रतिस्पर्धा समेत रहेको देखिन्छ । भू- बनौट तथा हावापानीमा केहि समानता केहि भिन्नता देखिन्छ । गुणस्तरिय उन तथा पश्चिमा उत्पादनको लागि उन्नत नश्लका भैंडा, बाख्रा र चौरी पालन भैरहेका हुनाले उक्त पशुहरूको " Germplasm, Semen, Embryo" आदि आयात गरी नेपालमा पशु नश्ल सुधार गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।
- नेपालमा चौरी तथा याकको रौं संकलन, प्रशोधन, वस्तु तयारी तथा बजारीकरण गर्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ।
- उन तथा पश्चिमाको Quality assurance र branding लाई अपनाउनु उपयुक्त देखिन्छ ।

- यस प्रकारका उच्च स्तरीय भ्रमण आगामी दिनमा दुबै देशबाट हुँदै गएमा अनुभव एवं प्रविधि आदान-प्रदान भई पशु उत्पादन तथा उत्पादकत्व वद्धि र उत्पादन विविधिकरणमा टेवा पुग्ने छ ।

